

Sisäministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta

Yleisperustelut

Säädösperusta

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastaallaan olevan pelastustoimen palvelujen saatavuutta. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastaallaan olevan pelastustoimen tietojohdattamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuosituksset on otettu huomioon hyvinvointialueella. Lisäksi selvitykseen on sisällytettävä hyvinvointialueen alustava esitys 11 §:ssä tarkoitettuksi investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaksi osaksi. Selvitys tulee toimittaa sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun seurannan vähimmäistietosisällöstä, 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen tulevista tiedoista sekä ajankohdasta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto valmistelee alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi hyvinvointialueittain vuosittain asiantuntija-arvion.

Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@govsec.fi
www.intermin.fi

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joiden tulee sisältyä 1 momentissa tarkoitettuihin aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin sekä ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sisäministeriölle.

Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Asetuksen tavoitteena on määrittää hyvinvointialueen seurannan vähimmäistietosisältö, selvitykseen tulevat tiedot sekä ajankohta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

Asetuksen tavoitteena on lisäksi määrittää tiedot, joiden tulee sisältyä aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin sekä ajankohta, jolloin ne on toimitettava sisäministeriölle.

Asetuksen valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä.

Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:

...

Lausunnoissa ... Asetukseen on lausuntojen perusteella ...

2. Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala. Asetusta sovellettaisiin pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen tiedonantovelvoitteiden vähimmäistietosisältöön sekä tietojen toimittamiseen sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

2 § Pelastustoimen palveluiden saatavuus. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on *seurattava* järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen saatavuutta. Hyvinvointialueen on *verrattava* tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohdamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä. Jotta palvelut voidaan toteuttaa palveluihin oikeutettujen tarvetta vastaavasti, on järjestämisvastuussa olevan selvitettävä mitä palveluja hyvinvointialueella tarvitaan ja miten paljon niitä käytetään. Palvelutarpeeseen vaikuttavat lisäksi valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset strategiat, riskianalyysi sekä muut toimintaympäristöanalyysit.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain *selvitys* pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuositukset on otettu huomioon hyvinvointialueella. Selvityksestä tulisi käydä ilmi, miten hyvinvointialue on palvelun saatavuutta palvelun tarpeeseen verrattessaan ottanut huomioon kyseistä palvelua koskevan palvelutasopäätöksen ja palvelulle määritellyt suorituskykyvaatimukset. Lisäksi selvitykseen on sisällytettävä hyvinvointialueen alustava esitys 11 §:ssä tarkoitettuksi investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaksi osaksi. Selvitys tulee toimittaa sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun seurannan vähimmäistietosisällöstä, 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen tulevista tiedoista sekä ajankohdasta, jolloin selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien palveluiden saatavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän toteutumista.

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Tulipalojen ja muiden onnettomuuksien torjuntaa koskevaa ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää annetaan tarvittaessa esimerkiksi palotarkastuksen yhteydessä.

Ohjaukseen ja neuvontaan sisältyy myös muiden viranomaisten asiantuntijana toimiminen.

Palveluiden tasolla tarkoitetaan esimerkiksi näihin tehtäviin käytettäviä henkilötyövuosia.

Momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää palontutkinnan toteutumista.

Pelastuslain (379/2011) 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta.

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen.

Momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää onnettomuuksien ehkäisemistä koskevan yhteistyön toteutumista.

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Momentin 4 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää onnettomuuskehityksen seurannan toteutumista.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Momentin 5 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonnan toteutumista.

Hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Säännöksen perusteluiden mukaan hyvinvointialueiden vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa hyvinvointialueet voisivat sopia, miten järjestämisvastuu jaetaan. Vaikka tehtävä järjestettäisiin yhteistoiminnassa, järjestämisvastuun siirtävällä hyvinvointialueella olisi aina kuitenkin tehtävän rahoitusvastuu sekä viimesijainen vastuu valvoa, että tehtävä tulee asianmukaisesti järjestetyksi.

Momentin 6 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää valvontatehtävien toteutumista.

Pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvontasuunnitelman tulee perustua hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan.

Momentin 7 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää valmiustarkastusten toteutumista.

Pelastuslain 84 §:n mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin pelastustoimintaan ja siihen liittyvien palveluiden saatavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Pelastuslain 32 §:n 1 momentin mukaan pelastustoimintaan kuuluu:

- 1) hälytysten vastaanottaminen;
- 2) väestön varoittaminen;
- 3) uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
- 4) onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
- 5) tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;
- 6) 1–5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslain 2 §:n 4 momentin mukaan pelastuslain mukainen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain (1552/2011) mukaisissa poikkeusoloissa.

Momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää väestön varoittamiseen tarvittavan hälytysjärjestelmän toteutumista.

Pelastuslain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien toteutumista.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Tarkastelu sisältäisi ainakin seuraavat asioiden toteutumisen:

1. Toimintavalmiusaikatavoitteet;
 - 1.1 Ensimmäisen yksikön riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina
 - 1.2 Pelastustoiminnan riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina
 - 1.3 Pelastusjoukkueen riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina
 - 1.4 Ensimmäisen yksikön ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina
 - 1.5 Pelastustoiminnan ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina

1.6 Keskimääräinen ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikataavoite minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä riskiluokista riippumatta

1.7 Keskimääräinen pelastustoiminnan toimintavalmiusaikataavoite minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta

1.8 Keskimääräinen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikataavoite minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta

2. Valmiuden säätelyn toimintamallit

3. Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu alueen eri osissa

4. Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

5. Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

6. Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

7. Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

8. Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

9. CBRNE-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

10. Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

11. Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

12. Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen henkilöstön ja kaluston

13. Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

14. Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen.

Momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastustoiminnan johtamiseen kuuluvien tehtävien toteutumista.

Pelastuslain 32 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan pelastustoimintaan kuuluu pelastustoimintaan liittyvä johtamistoiminta.

Momentin 4 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonnan toteutumista.

Hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Momentin perusteluiden mukaan hyvinvointialueiden vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa hyvinvointialueet voisivat sopia, miten järjestämisvastuu jaetaan. Vaikka tehtävä järjestettäisiin yhteistoiminnassa, järjestämisvastuun siirtävällä hyvinvointialueella olisi aina kuitenkin tehtävän rahoitusvastuu sekä viimesijainen vastuu valvoa, että tehtävä tulee asianmukaisesti järjestetyksi.

Momentin 5 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää virka-avun antamisen toteutumista.

Pelastuslain 50 §:n mukaan pelastusviranomaisen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin osallistumista pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon koskevien tehtävien toteutumisen seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Momentin 6 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää osallistumista pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon kuuluvien tehtävien toteutumista.

Pelastuslain 38 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä valtioiden välillä on sovittu ja jollei kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetusta laista (418/2017) muuta johdu, sisäministeriö voi:

- a) päättää Euroopan unionin, toisen valtion tai kansainvälisen järjestön esittämän pyynnön perusteella pelastustoimeen kuuluvan avun antamisesta ulkomaille, jos avun antaminen on perusteltua ihmisten, ympäristön tai omaisuuden turvaamiseksi;
- b) pyytää tarvittaessa pelastustoimeen kuuluvaa kansainvälistä apua Euroopan unionilta, toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä;
- c) päättää toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä pelastustoimeen kuuluvan tuen antamisesta toiselle viranomaiselle kyseisen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi Suomen alueen ulkopuolella.

Pelastuslain 27 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan pelastuslaitos osallistuu pelastuslain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

Pelastuslain 97 §:n mukaan valtio voi osallistua pelastustoimessa, kansainvälisessä pelastustoimessa ja poikkeusoloissa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen hankkimalla sellaista erityiskalustoa tai rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka hankkiminen tai rahoittaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista.

Valtion hankkimaa kansainväliseen pelastustoimeen soveltuvaa kalustoa voidaan luovuttaa hyvinvointialueiden haltuun ja käyttöön, edellyttäen, että luovutettu kalusto sijoitetaan ja varastoidaan siten, että se on viivytyksettä käytettävissä 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen ulkomaille.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin pelastustoiminnan suunnitelmiin liittyvän saatavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää sammutusvesisuunnitelman laatimisen toteutumista.

Pelastuslain 30 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee tehdä suunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (sammutusvesisuunnitelma) yhteistyössä hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien ja hyvinvointialueen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa.

Sammutusvesisuunnitelma on laadittava siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 6 §:ssä tarkoitettussa palvelutasopäätöksessä määriteltyjä onnettomuusuhkia.

Sammutusvesisuunnitelman hyväksyy aluevaltuusto.

Momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää hälytysohjeen laatimisen toteutumista.

Pelastuslain 33 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Hätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa tulee ottaa huomioon myös pelastuslaitosten hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvussa tarkoitettuun sopimukseen perustuva yhteistoiminta ja 45 §:ssä pelastuslaitokselle säädetty velvollisuus antaa apua toiselle pelastuslaitokselle.

Pelastuslaitosten 45 §:ssä tarkoitettujen yhteistyösuunnitelmien on otettava huomioon laadittaessa 33 §:n mukaista hälytysohjetta.

Momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastuslaitosten keskinäistä avunantoa koskevien yhteistyösuunnitelmien laatimisen toteutumista.

Pelastuslain 45 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta.

Momentin 4 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää yhteistyötahojen pelastustoimintaan osallistumista koskevien suunnitelmien laatimisen toteutumista.

Pelastuslain 46 §:n 2 momentin mukaan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä.

Pelastustoiminnan suunnitelmista säädetään tarkemmin sisäministeriön asetuksella pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018).

Momentin 5 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisen toteutumista.

Pelastuslain 47 §:n 1 momentin mukaan pelastuslaitoksen tulee laatia pelastustoimen alueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat.

Säännöksessä tarkoitettuja suunnitelmia ovat esimerkiksi metsäpalojen torjuntasuunnitelma, tulvantorjuntasuunnitelma, öljyntorjuntasuunnitelma, myrskytuhosuunnitelma, suunnitelma merellisissä suuronnettomuuksissa (MOMEVA), raideliikenne-onnettomuussuunnitelma, monipotilastilannesuunnitelma, lento-onnettomuussuunnitelma ja CBRNE -suunnitelma.

Lisäksi tulee suunnitella pelastustoiminta vakavassa väkivaltatilanteessa (oman toiminnan suojaaminen).

Pelastustoiminnan suunnitelmista säädetään tarkemmin sisäministeriön asetuksella pelastustoimen suunnitelmista.

Momentin 6 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää erityistä vaara aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen toteutumista.

Pelastuslain 48 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa pykälässä tarkemmin määrätyille alueille.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin pelastustoiminnan vapaaehtoistoimintaan liittyvän saatavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää vapaaehtoisten pelastustoimen tehtävissä käytön toteutumista.

Pelastuslain 51 § mukaan pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä.

Hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tuottamistavan valinnasta.

Momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämisen toteutumista.

Pelastuslain 52 §:n mukaan pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä.

Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistämisen käsittää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Säännös ei velvoita pelastustoimen viranomaisorganisaatiota ja niiden pelastusviranomaisia mihinkään nimenomaisiin tai säädöksissä ennalta yksilöityihin toimenpiteisiin tai taloudellisen tuen antamiseen. Säännös asettaa kuitenkin pelastustoimen viranomaisille eli hyvinvointialueelle ja sen pelastuslaitokselle lakisääteisen velvollisuuden ottaa toiminnassaan erityisesti huomioon vapaaehtoistoiminnan edistämiseen tähtäävät toimenpiteet. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastuksien toteutumista.

Pelastuslain 53 §:n mukaan sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennalta ehkäisevät palvelut siltä osin kuin hänellä ei ole oikeutta työterveyshuoltolaissa tarkoitettuun työterveyshuoltoon työsuhteen perusteella.

Terveystarkastusten järjestämisestä tulee sopia hyvinvointialueen ja sopimuspalokunnan välisessä sopimuksessa (palokuntasopimus).

Palokuntasopimuksessa on sovittava siitä, kumpi sopijapuolista vastaa säännöksessä tarkoitettujen terveystarkastusten järjestämisestä. Sopimukseen on otettava määräykset terveystarkastuksista ja muista edellä mainitussa pykälässä tarkoitetuista ennaltaehkäisevistä palveluista sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimukseen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle. Palveluiden piiriin kuuluvat työtehtävät määritellään tarkemmin asianomaisessa sopimuksessa yhteisesti hyvinvointialueen ja asianomaisen sopimuspalokunnan tai säännöksessä tarkoitettun muun yhteisön kesken.

Momentin 4 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutuksen toteutumista.

Pelastuslain 56 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on 57 §:n 2 momentissa säädetty koulutus.

Ehdotetussa 5 momentissa säädettäisiin väestönsuojeluun varautumista koskevan saatavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Pelastuslain 64 §:n 1 momentin mukaan pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvien valmisteluin:

- 1) huolehtimalla väestönsuojelutehtävien edellyttämästä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista;
- 2) kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin;
- 3) huolehtimalla väestönsuojelun johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta;
- 4) varautumalla valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettuun väestön siirtämiseen; sekä
- 5) huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä.

Momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisen toteutumista.

Momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisen toteutumista.

Pelastuslain 65 §:n mukaan pelastustoimen viranomaiset huolehtivat niiden vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta.

Momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisen toteutumista.

Pelastuslain 66 §:n mukaan väestönsuojelutehtäviä hoitava henkilöstö nauttii aseellisissa selkkauksissa humanitäarisii tehtäviä suorittaessaan kunnioitusta ja suojelua, josta on sovittu Geneven yleissopimuksissa sekä kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehdyssä Geneven yleissopimusten I lisäpöytäkirjan 61 artiklassa. Sama koskee artiklassa määritellyissä tehtävissä käytettävää materiaalia ja tiloja.

Sisäministeriö päättää asianomaisen hyvinvointialueen pelastusviranomaisen esityksestä, mitä henkilöitä, materiaalia ja tiloja 1 momentissa tarkoitettu suojeleminen koskee.

Momentin 4 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaamisen toteutumista.

Pelastuslain 65 §:n mukaan kukin viranomainen huolehtii väestönsuojelutehtäviin tarvitsemansa henkilöstön varaamisesta.

Momentin 5 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutuksen toteutumista.

Pelastuslain 67 §:n mukaan sisäministeriö ja aluehallintovirasto voivat hyvinvointialueen pelastusviranomaisen esityksestä määrätä väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön osallistumaan Pelastusopiston järjestämään väestönsuojelukoulutukseen enintään kymmeneksi vuorokaudeksi vuodessa.

Momentin 6 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen toteutumista.

Pelastuslain 77 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee suunnitella ja järjestää pelastustoiminnan johtamistilat ja muut edellytykset siten, että johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Johtokeskustilan suojaus tulee suunnitella hyödyntäen väestönsuojien rakenteellisia vaatimuksia siten, että johtamistoimintojen tarvitsemat toimitilat sekä viesti- ja tietoliikenneyhteydet on suojattu samoilta asevaikutuksilta kuin väestönsuojatilat.

Momentin 7 kohdan mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää kuntien kanssa tehtävän yhteistyön toteutumista.

Hyvinvointialueesta annetun lain 14 §:n mukaan hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.

3 §. Pelastustoimen palveluiden laatu. Pykälässä säädettäisiin pelastustoimen palveluiden laadun seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden laadun määrittelemisestä.

Palvelujen laatu tarkoittaa kykyä vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin vaikuttavasti, säännösten mukaisesti ja kustannustehokkaasti.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen laatua. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohdattamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuositukset on otettu huomioon hyvinvointialueella.

Ehdotetun pykälän 1 kohdassa säädettäisiin valtioneuvoston asettamien laadullisten tavoitteiden seurannasta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiselle.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen laadullisten tavoitteiden seurannasta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan pykälässä tarkoitetuissa neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin sisäministeriön laatua koskevien toimenpidesuositusten seurannasta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 10 §:n 2 momentin mukaan sisäministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia, jotka voivat koskea pelastustoimen palvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta

Pykälän 4 kohdassa säädettäisiin omavalvontaohjelmassa määriteltyjen laatua koskevien tavoitteiden seurannasta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 16 §:n 2 momentin mukaan omavalvontaohjelmassa on todettava, miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

4 §. Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus. Pykälässä säädettäisiin pelastustoimen palveluiden vaikuttavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Vaikuttavuudella tarkastellaan pelastustoimen palvelujen ulkoista tehokkuutta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen vaikuttavuutta. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohdamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan. Selvityksessä on kuvattava ja arvioitava, miten pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet, sekä mahdolliset sisäministeriön antamat toimenpidesuositukset on otettu huomioon hyvinvointialueella.

Pelastuslain 1 §:n mukaan pelastustoimen palveluiden tavoitteena on ihmisten turvallisuuden parantaminen ja onnettomuuksien vähentäminen. Pelastustoimen palveluilla pyritään vaikuttamaan myös siihen, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Pelastuslailla pyritään luomaan yhteiskuntaan sellaiset puitteet, että yksittäiset ihmiset, yhteisöt ja viranomaiset voivat elinympäristössään ja toiminnassaan ehkäistä onnettomuuksia sekä varautua rajoittamaan ja torjumaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja ja seurauksia. Toisaalta pelastuslain mukaisella pelastustoimen järjestelmällä pyritään varmistamaan, että onnettomuuksien uhatessa tai jo tapahtuttua ihmiset saavat tarvitsemaansa järjestäytyntä apua ja että onnettomuuden vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi yksilöille ja yhteiskunnan tärkeille toiminoille.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan aluevaltuuston on palvelutasopäätöstä tehdessään otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso.

Ehdotetun pykälän mukaan hyvinvointialueen tulisi seurata valtakunnallisten strategisten tavoitteiden ja palvelutasopäätöksessä määriteltyjen toiminnan tavoitteiden sekä palveluilla saavutettujen vaikutusten suhdetta sekä toimenpiteiden oikeaa kohdentamista riskien perusteella. Pelastustoimen palveluiden vaikutuksia arvioitaisiin pääsääntöisesti toiminnan seuranta ja valvontaa koskevien raporttien perusteella.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ihmisten turvallisuuden paranemiselle asetettujen pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:ssä säädettyjen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvosto vahvistaa valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen ja palvelujen vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Momentin 2 kohdan mukaan vahvistetaan tavoitteet turvallisuuden edistämiseksi.

Pelastuslain 1 §:n mukaan pelastustoimen palveluiden tavoitteena on ihmisten turvallisuuden parantaminen ja onnettomuuksien vähentäminen.

Pelastuslain 2 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan pelastustoimen viranomaisten tehtävänä on ohjata, neuvoa, valistaa ja valvoa ihmisiä, yrityksiä sekä muita yhteisöjä ja oikeushenkilöitä pelastuslain mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi.

Pelastustoimen tavoitteena on luoda hyvinvointialueelleen sellaiset puitteet, että yksittäiset ihmiset, yhteisöt ja viranomaiset voivat elinympäristössään ja toiminnassaan ehkäistä onnettomuuksia sekä varautua rajoittamaan ja torjumaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja ja seurauksia.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata onnettomuuskehitystä.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Kohdassa määritellään pelastustoimen keskeisten toiminnallisten tehtäväalueiden valtakunnalliset strategiset tavoitteet onnettomuuksien ehkäisyssä, pelastustoiminnassa ja väestönsuojelussa. Onnettomuuksien ehkäisyn osalta voidaan asettaa esimerkiksi pelastustoimelle kuuluvaan ohjaukseen, turvallisuusviestintään, neuvontaan ja yhteistyöhön onnettomuuksien ehkäisemisessä, palontutkintaan, pelastuslain ja muun lainsäädännön mukaisiin valvontatehtäviin, sekä maksuperusteiden yhdenmukaisuuteen ja kustannusvastaavuuteen liittyviä tavoitteita.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille. Onnettomuuskehityksen seurannassa tarvittavaa tietoa pelastuslaitos saisi muun muassa pelastuslain 41 §:n mukaisessa palontutkinnassa. Onnettomuuksien ehkäisyssä tulee tulipalojen lisäksi ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojelemiseksi ottaa huomioon räjähdysonnettomuudet, öljy- ja kemikaalivahingot, patomurtoamat, sortumat, kaasu- tai nestevuodot, tulvat ja muut luonnononnettomuudet, säteilyvaaratilanteet, henkilöturvallisuus suurissa yleisötilaisuuksissa ja muutkin onnettomuudet siltä osin kuin ne liittyvät pelastusviranomaisten tehtäviin.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata pelastustoiminnan tehokkuutta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Pelastustoiminnan osalta voidaan asettaa esimerkiksi pelastustoiminnan toimintavalmiuteen, johtamiseen, yhteistyöhön, tilannekuvahallintaan, kansainvälisen avun antamiseen tai vastaanottamiseen sekä sopimuspalokuntien käytön perusteisiin liittyviä tavoitteita.

Pelastuslain 1 §:n mukaan pelastuslain tavoitteena on, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palveluiden tasolla tarkoitetaan esimerkiksi pelastustoimintaan käytettävien yksiköiden toimintavalmiutta pelastustoimen alueen eri osissa. Vähimmäisvaatimuksena on, että pelastustoimintaan käytettävien yksiköiden toimintavalmius on pelastustoimen alueen eri osien onnettomuusuhkia vastaava.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 18 §:n 1 momentin mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä.

Aluehallintovirasto arvioi sitä, vastaako hyvinvointialueen pelastustoimen toteutunut palvelutaso ehdotetun lain 3 §:n mukaisesti kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Aluehallintovirasto arvioi myös sitä, ovatko pelastustoimen palvelut suunniteltu ja toteutettu siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet (pelastustoiminta) voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

5 §. Pelastustoimen palveluiden kustannukset. Pykälässä säädettäisiin pelastustoimen palveluiden kustannusten seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Palveluiden kustannustiedot ovat perustana tuottavuuden ja kustannustehokkuuden arvioimiseksi. Hyvinvointialueuudistuksen keskeinen tavoite on kustannusvaikuttavaan palvelurakenteeseen pyrkiminen.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen kustannuksia. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muuta hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan pykälässä tarkoitetuissa neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia. Pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan seuranta, arviointi, tavoitteiden asettaminen sekä toimenpide-ehdotukset koskevat pelastustoimen palvelujen kustannusten kehitystä ja rahoituksen riittävyyttä.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin palveluista, joiden kustannuksia hyvinvointialueen tulisi seurata, verrata ja selvittää.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ja verrata tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisemisen kustannuksia.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ja verrata pelastustoiminnan kustannuksia.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ja verrata väestönsuojeluun ja muihin poikkeusoloihin varautumisen kustannuksia.

Pykälän 4 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ja verrata vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan kustannuksia.

Pykälän 5 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ja verrata öljy- ja aluekemikaalivahinkojen torjunnan kustannuksia.

Pykälän 6 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata ja verrata muiden kuin lakisääteisten tehtävien kustannuksia. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi sopimuksen perustuvat tehtävät, ensihoito- ja ensivastetehtävät sekä markkinoilla tapahtuva toiminta.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin tiedoista, joiden tulisi sisältyä hyvinvointialueen selvitykseen.

6 §. Pelastustoimen palveluiden taloudellisuus ja tuottavuus. Pykälässä säädettäisiin pelastustoimen palveluiden tuottavuuden seurannan vähimmäistietosisällöstä, vertailusta ja selvityksen tulevista tiedoista.

Taloudellisuuden ja tuottavuuden avulla tarkastellaan pelastustoimen organisaation sisäistä tehokkuutta. Tuottavuuden avulla seurataan suoritteiden ja palveluiden vaikutusten suhdetta niiden tuottamiseksi käytettyihin resursseihin.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen tuottavuutta. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohdamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan valtioneuvosto vahvistaa valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle.

Tuottavuuden kasvattaminen on välttämätöntä julkisista varoista rahoitetun pelastustoimen kustannusten nousun hillitsemiseksi. Resurssien on riitettävä riskejä vastaavan palvelutason turvaamiseksi myös tulevaisuudessa. Pelastustoimen menojen kasvun hillintä edellyttää pelastustoimen palvelutarpeiden sekä suorituskyvyn arvioimista ja resurssien kohdentamista arvioinnin tulosten perusteella. Kustannusvaikuttavuuden optimointi edellyttää toimintatapojen kehittämistä ja pitkäjänteistä, kyvykästä johtamista. Kustannusvaikuttavuuden parantaminen tulee toteuttaa siten, että lakisääteinen palvelutaso toteutuu. Tavoitteen toteuttaminen voi edellyttää palvelujen kokoamista yhdelle tai useammalle hyvinvointialueelle sekä lisäksi tarvittaessa henkilöstörakenteen ja pelastustoiminnan resurssien käytön ja johtamisjärjestelmien yhdenmukaistamista sekä tiedonhallinnan kehittämistä toimintamenetelmien uudistamiseksi.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuosituksen toteutumista hyvinvointialueella.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 10 §:n mukaan sisäministeriö neuvottelee erikseen kunkin hyvinvointialueen kanssa vuosittain hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien pelastustoimen tehtävien toteuttamisesta. Valtiovarainministeriö osallistuu neuvotteluihin.

Neuvottelujen tarkoituksena on yhteisen tilannekuvan tarkastelu, hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus erityisesti 8 §:ssä tarkoitettujen pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön edistäminen.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä.

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia. Seuranta, arviointi, tavoitteiden asettaminen sekä toimenpideehdotukset koskevat esimerkiksi pelastustoimen palvelujen tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta sekä hyvinvointialueen kustannusten kehitystä ja talouden tasapainottamista.

Tarkoituksena on tunnistaa toimenpiteitä, kuten palvelutuotannon tehostamista ja tuottavuuden lisäämistä, joita hyvinvointialue voisi tehdä lisätäkseen toimintansa kustannusvaikuttavuutta ja turvatakseen talouden tasapainon. Tavoitteena olisi kustannus-vaikuttavuus –suhteeltaan parhaiden pelastustoimen järjestämistapojen edistäminen.

Neuvotteluissa hyvinvointialuekohtaisia pelastustoimen järjestämistä koskevia tietoja, kuten tietoja pelastustoimen palvelutasosta, suorituskyvystä ja pelastustoimen palveluiden saatavuudesta, laadusta ja vaikuttavuudesta, henkilöstörakenteesta ja alueen erityispiirteistä, verrataan myös muiden hyvinvointialueiden vastaaviin tietoihin perusteettomien erojen tunnistamiseksi ja vähentämiseksi.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata tuottavuutta parantavia toimenpiteitä ja investointeja sekä tuottavuuden kehittämismahdollisuuksia.

Selvityksen tulisi sisältää kuvaus toteutetuista tuottavuutta parantavista toimenpiteistä ja investoinneista sekä niiden vaikutuksista. Lisäksi selvityksen tulisi sisältää arvio tuottavuuden kehittämismahdollisuuksista.

7 §. Hyvinvointialueen selvityksen toimittaminen sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

Pykälässä säädettäisiin ajankohdasta, jolloin pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys on toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 15 §:ssä tarkoitettu sisäministeriön vuotuinen valtakunnallinen selvitys pelastustoimen tarpeita ja uhkia vastaavien palveluiden toteutumisesta pohjautuu hyvinvointialueiden selvityksiin sekä aluehallintovirastojen hyvinvointialuekohtaisiin asiantuntija-arvioihin ja valtakunnalliseen asiantuntija-arvioon.

Sisäministeriö hyödyntää selvitystään neuvottelussa hyvinvointialueen kanssa valtakunnallisten tavoitteiden asettamiseksi sekä toimenpidesuositusten antamiseksi pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 10 §:ssä todettujen neuvotteluissa käsiteltäviä asiakokonaisuuksia koskien.

Sisäministeriön ja hyvinvointialueen vuotuinen neuvottelu toteutettaisiin syyskaudella. Tämän johdosta hyvinvointialueen selvityksen tulisi olla sisäministeriön ja aluehallintovirastojen käytössä kesäkuun alkuun mennessä.

8 § Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto valmistelee alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyden arvioimiseksi hyvinvointialueittain vuosittain asiantuntija-arvion.

Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joiden tulee sisältyä 1 momentissa tarkoitettuihin aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin sekä ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sisäministeriölle.

Ehdotetun pykälän mukaan aluehallintoviraston tulee asiantuntija-arviossaan arvioida hyvinvointialueen:

- 1) tämän asetuksen 2 §:ssä tarkoitettussa hyvinvointialueen selvityksessä määrittämää pelastustoimen palveluiden tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta;
- 2) tämän asetuksen 3 §:ssä tarkoitettussa hyvinvointialueen selvityksessä määrittämää pelastustoimen palveluiden laatua sekä sen kehittämistarvetta; sekä

3) pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettujen pelastustoimen investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:n 2 momentin mukaan sisäministeriö voi jättää pelastustoimen investointeja koskevan osasuunnitelman hyväksymättä, jos on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä tai on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka luovutus ei edistäisi pelastustoimen kustannusvaikuttavaa järjestämistä.

Kustannustehokkuutta koskevan vaatimuksen tarkoituksena olisi varmistaa, etteivät hyvinvointialueet toteuttaisi tarpeettomasti päällekkäisiä ja toistensa kanssa perusteettomasti kilpailevia hankkeita, jotka synnyttäisivät merkittäviä lisäkustannuksia ilman että niillä saavutettaisiin turvallisuushyötyjä. Esimerkiksi kallista öljyntorjuntakalustoa tai muuta erityiskalustoa ei olisi tarkoituksenmukaista hankkia paikkoihin, joissa sen kapasiteetti ei olisi täydessä käytössä, jos hyvinvointialueiden työnjakoa kehittämällä selvittäisiin selvästi laajempaa aluetta palvelevalla kalustolla ilman, että tämä johtaisi riittävien ja yhdenvertaisten palveluiden vaarantumiseen. Myös esimerkiksi ICT-hankkeet saattaisi usein olla kustannustehokkaampaa toteuttaa hyvinvointialueiden yhteistyönä.

Investointi ei tukisi kustannusvaikuttavaa järjestämistä esimerkiksi tilanteessa, joissa investointi tai investointia vastaava sopimus olisi kustannuksiltaan suhteeton siitä saatavaan turvallisuushyötyyn nähden, esimerkiksi sen vähäisen käytön vuoksi. Pelastustoimen hyödykkeiden luovutusten osalta voitaisiin puuttua esimerkiksi tilanteisiin, jossa huonossa taloudellisessa tilanteessa oleva hyvinvointialue suunnittelisi pelastustoimen järjestämisen kannalta keskeisen omaisuuden myymistä toimintamenojensa rahoittamiseksi esimerkiksi välttääkseen hyvinvointialuelakiehdotuksen 120 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueen arviointimenettelyn.

Aluehallintoviraston tulisi arvioida hyvinvointialueen investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaa osaa seuraavasti:

- 1) vaikutuksiltaan laajakantoisten tai taloudellisesti merkittävien investointien tai investointia vastaavien sopimusten kustannustehokkuus, ja
- 2) vaikutuksiltaan laajakantoisten tai taloudellisesti merkittävien investointien tai investointia vastaavien sopimusten taikka luovutusten pelastustoimen kustannusvaikuttavan järjestämisen edistäminen.

9 §. *Aluehallintoviraston asiantuntija-arvion toimittaminen sisäministeriölle.* Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joiden tulee sisältyä 1 momentissa tarkoitettuihin aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin sekä ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sisäministeriölle.

Aluehallintovirastojen laatimat asiantuntija-arviot tulisi toimittaa heinäkuun alkuun mennessä valtakunnallisesta asiantuntija-arviosta vastaavalle aluehallintovirastolle. Ajankohdat huomioisivat selvitysten ja asiantuntija-arvioiden riittävän käsittelyyn ja analysointiin tarvittavan ajan sekä sisäministeriössä että valtakunnallisesta asiantuntija-arviosta vastaavassa aluehallintovirastossa.

10 §. *Aluehallintovirastojen valtakunnalliseen asiantuntija-arvioon tulevat tiedot.* Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastojen arvioista kootaan sisäministeriölle valtakunnallinen asiantuntija-arvio. Valtakunnallisen asiantuntija-arvion kokoamisesta vastaava aluehallintovirasto hyödyntää valtakunnallisen asiantuntija-arvion laatimisessa muiden aluehallintovirastojen arvioita sekä hyvinvointialueiden 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuja selvityksiä.

Valtakunnallisen arvion kokoamisesta vastaava aluehallintoviraston tehtävänä olisi koota ja yhteensovittaa edellä mainitut hyvinvointialueiden ja aluehallintovirastojen arviot ja laatia niiden perusteella valtakunnallinen asiantuntija-arvionsa pelastustoimen toimivuudesta.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joiden tulee sisältyä 2 momentissa tarkoitettuihin aluehallintovirastojen valtakunnalliseen asiantuntija-arvioon sekä ajankohdasta, jolloin se on toimitettava sisäministeriölle.

11 §. *Aluehallintovirastojen valtakunnallisen asiantuntija-arvion toimittaminen sisäministeriölle.* Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 14 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joiden tulee sisältyä 2 momentissa tarkoitettuihin aluehallintovirastojen valtakunnalliseen asiantuntija-arvioon sekä ajankohdasta, jolloin se on toimitettava sisäministeriölle.

Valtakunnallinen, hyvinvointialueen selvityksiin ja aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin perustuva asiantuntija-arvio tulisi olla sisäministeriön käytettävissä syyskuun alkuun mennessä.

Ajankohdat huomioisivat selvitysten ja asiantuntija-arvioiden riittävän käsittelyyn ja analysointiin tarvittavan ajan sekä sisäministeriössä että valtakunnallisesta asiantuntija-arviosta vastaavassa aluehallintovirastossa.

12 §. *Voimaantulo.* Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.